

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Cirkulärnr: 23:20
Diariernr: 23/00743
Handläggare: Åsa Högberg m.fl.
Ämnesord: Ekonomi
Avdelning: Ekonomi och styrning
Sektion/Enhet: Ekonomisk analys
Extern medverkan:
Datum: 2023-04-27
Mottagare: Regioner
Kommuner
Rubrik: Budgetförutsättningar för åren 2023–2026
Ersätter:
Bilagor: Prognosunderlag Reg-2023–2030-04-23.xls”, finns på vår webbsida Prognosunderlag för regioner.

”Prognosunderlag K-2023–2030-23020”, finns på vår webbsida Prognosunderlag för kommuner.

Sammanfattning

I cirkulär 23:20, Aktuell Ekonomi för regioner och kommuner, presenterar vi budgetförutsättningar för regioner och kommuner för åren 2023-2026.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Aktuell Ekonomi

Ekonomi och styrning
Åsa Högberg m. fl.

Regioner
Kommuner
Ekonomidirektörer
Budgetchefer
Finanschefer
Redovisningschefer
Ekonomer

Budgetförutsättningar för åren 2023–2026

för regioner och kommuner

Från och med nu kommer cirkuläret Aktuell Ekonomi att ersätta tidigare EkonomiNytt för regioner och cirkulär för kommuner.

I Aktuell Ekonomi presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Ny pensionsprognos och PO-prognos
- Preliminär kostnadsutjämning 2024
- Reviderad LSS-utjämning 2023
- Preliminär LSS-utjämning 2024
- Löne- och prisförändringar för regioner
- Kommunal verksamhet, sammanvägt prisindex
- Nya instruktioner till modellen Skatter och bidrag

Jämfört med den prognos vi presenterade i februari (cirkulär 23:07 samt EkonomiNytt 03/23) räknar vi nu med starkare utveckling av skatteunderlaget 2022–2026. I huvudsak beror det på en starkare utveckling av lönesumman i närtid samt under 2025–2026. Upprevideringen motverkas delvis av en svagare utveckling 2024 jämfört med tidigare prognos.

Innehållsförteckning

Två tuffa år väntar med negativa följder desto längre	3
Inbromsning av skatteunderlaget 2023–2024	5
Förändring jämfört med SKR:s februariprognos	6
Jämförelse med regeringens och ESV:s prognoser.....	7
Disponering av resultatutjämningsreserven.....	8
Höga pensionskostnader och höjd PO–prognos	9
Den höga inflationen förklarar de stora kostnadsökningarna	10
Kostnaderna ökar för avgiftsbestämd pension.....	11
Regioner.....	12
Arbetsgivaravgifter och PO för 2023 samt preliminärt för 2024.....	12
I regionerna ökar värdesäkringen för pensionsskulden kraftigt.....	13
Slutavräkningar 2022–2023 för regioner	15
Regleringsbidrag/-avgift	15
Preliminär kostnadsutjämnning 2024 för regioner	17
Löne- och prisförändringar för regioner	17
Regionvisa beräkningar av skatter och bidrag 2023–2030.....	19
Uppdatering av modellen ”Skatter och bidrag”	20
Kommuner	21
Arbetsgivaravgifter och PO för 2023 samt preliminärt för 2024.....	21
De totala pensionskostnaderna ökar mer än PO	22
Slutavräkningar 2022–2023 för kommuner	23
Regleringsbidrag/-avgift	24
Preliminär kostnadsutjämnning 2024 för kommuner	25
Reviderad LSS-utjämnning 2023.....	28
Preliminär LSS-utjämnning 2024	28
Kommunal verksamhet, sammanvägt prisindex	29
Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag 2023–2030	31
Uppdatering av modellen ”Skatter och bidrag”	31
Information om tidpunkter under 2023.....	32

Två tuffa år väntar med negativa följder desto längre

Fortsatt hög inflation präglar både världsekonomin och Sverige i år och nästa år. Toppen på inflationen ser ut att ha passerat i flertalet länder inklusive Sverige men den beräknas inte komma ned till centralbankernas inflationsmål förrän i slutet av 2023, eller långt in i 2024. En bidragande orsak till att inflationen i år väntas falla näst intill synkroniserat i många länder, och även Sverige, kommer av att de internationellt satta energipriserna antas blir lägre än för ett år sedan. Det som stödjer prognosen är att globala energi-, råvaru- och spannmålspriser sjunkit jämfört med 2022. De höga konsumentpriserna som kommit från höga produktionskostnader via exempelvis uppvärmnings- och transportkostnader borde därmed också avta, dock med viss eftersläpning. Svensk KPI-inflation för helåret 2023 beräknas däremot bli högre än i flertalet andra OECD-länder. Hushållen i Sverige har förhållandevis höga bostadslån, liksom en hög andel lån med mycket kort räntebindning. Sammantaget ger det en större ränteeffekt jämfört med många andra länder. Även försvagningen av den svenska kronan bidrar till högre inflation i Sverige. SKR gör bedömningen att Riksbanken (liksom andra centralbanker) hellre tar i för mycket än för lite i bekämpningen av inflationen för att inte riskera en alltför utdragen period med inflation över målnivån. Riksbanken antas därför höja styrräntan ytterligare en gång under året, till 3,75 procent.

Den höga inflationen och de snabba räntehöjningarna bidrog till att bromsa efterfrågan i ekonomin i höstas och under sista kvartalet föll svensk BNP. Efter en kort period av normalisering och återhämtning efter pandemin går ekonomin återigen in i en lågkonjunktur i år. Det är främst de delar av efterfrågan som är räntekänsliga som bidrar till konjunkturedgången; hushållens konsumtion och investeringarna, främst bostadsinvesteringarna. Hushållens ränteutgifter, som andel av disponibla inkomster, ökar snabbt och är drygt fyra gånger så hög i år som 2021. Den höga inflationen urholkar reallönerna och den reala disponibla inkomsten minskar i år. Utrymmet för hushållen att konsumera begränsas betydligt. Att de närmaste åren är osäkra, i kombination med betydligt högre löpande utgifter och mer återhållsam kreditgivning till hushållen leder till att hushållen drar ner på större investeringar i närtid, inte minst bostadsköp. Bostadspriserna och nybyggnationen minskade betydligt under slutet av 2022. Inledningsvis 2023 verkar fallen ha avstannat, men vi räknar ändå med att bostadsinvesteringarna kommer att minska med nästan 20 procent i år.

I år minskar BNP med 1,0 procent, främst drivet av att både hushållens konsumtion och investeringarna i ekonomin faller. Att hushållens konsumtion minskar är mycket ovanligt. Det har endast inträffat en enda gång efter 90-talskrisen (i volym och på helårsbasis); år 2020, till följd av pandemi-restriktionerna. Minskningen nu är inte lika stor som 2020, men visar ändå

tydligt att hushållen drabbas hårt av de snabba prisökningarna. Även offentlig konsumtion utvecklas svagt och landar på noll-tillväxt i år. Den statliga konsumtionen ökar dock, till följd av ambitionshöjningar inom främst försvaret och rättsväsendet. Kommunsektorns konsumtion minskar däremot till följd av det dystra ekonomiska läget samt, för regionerna, en fortsatt utfasning av pandemirelaterade åtgärder. Svagare global efterfrågan dämpar exporten i år, men den svaga inhemska efterfrågan dämpar importen än mer. Därför bidrar nettoexporten till att hålla uppe BNP-tillväxten något i år.

Att efterfrågan minskar i år innebär att många företag, särskilt på den svenska hemmamarknaden, behöver anpassa sina kostnader. Samtidigt behöver de göra en avvägning mellan att anpassa sig till lågkonjunkturen på kortare sikt. Det handlar om den mer strukturella kompetensbristen och storleken på personalstyrkan. Det är stora kostnader involverade i att rekrytera personal och det finns stora matchningsproblem mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bedöms tillfälligt öka till 9,0 procent 2024 innan den faller tillbaka igen. I år och nästa år ökar olika skiktgränser i skattesystemet ovanligt mycket till följd av indexering till prisbasbeloppet. Det gäller skatteavdrag såsom grundavdraget och jobb-skatteavdraget, samt gränsen för statlig inkomstskatt. Det gör det lönsamt att arbeta mer, till exempel genom att öka från deltid till heltid, arbeta längre upp i åldern eller öka sin inkomst genom lönekarriär. Att reallönerna (genom hög inflation) har fallit gör nu att arbetskraftutbudet sannolikt kommer att fortsätta att öka framöver. Detta, ihop med fortsatt normalisering efter pandemin, gör att vi bedömer att medelarbetstiden och sysselsättningen kommer att öka 2025–2026. Alla sektorer drabbas av den varaktigt högre prisnivån och kommer över tid att anpassa sina beteenden på olika sätt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

Nyckeltal	2022	2023	2024	2025	2026
BNP	2,7	-1,0	1,6	3,3	2,6
Arbetade timmar	2,4	0,8	0,6	2,0	1,7
Relativ arbetslöshet, procent	7,5	8,1	9,0	8,6	7,7
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,9	3,7	3,4	3,3
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,7	3,9	3,7	3,4	3,3
Inflation, KPIF	7,7	5,4	1,8	1,8	2,0
Inflation, KPI	8,4	7,6	2,1	1,1	1,9
Befolkning, 15–74 år	0,3	0,7	0,6	0,6	0,5

Källa: SKR.

BNP och arbetade timmar avser kalenderkorrigerade data i volym. Timlön enligt Nationalräkenskaperna avser anställdas timmar. Befolkningen enligt Arbetskraftsundersökningarna.

Inbromsning av skatteunderlaget 2023–2024

Det var en fortsatt stark tillväxt av skatteunderlaget 2022 efter återhämtningen som skedde 2021 efter pandemin. Även om lönesumman (enligt Skatteverkets arbetsgivardeklarationer) dämpades i slutet av 2022, så är utvecklingen fortsatt stark i början av 2023. En faktor som ökade skatteunderlaget från augusti 2022 är de höjda garantipensionerna, vilka även stiger 2023 på grund av det höjda prisbasbeloppet och den fulla årseffekten av 2022 års höjning. Precis som ekonomin fortsätter skatteunderlaget att bromsa in under 2023, men upprätthåller ändå en ökning i linje med en historisk utveckling. Även 2024 är skatteunderlagets utveckling något svagare men fortfarande i linje med den historiska utvecklingen. Återigen är det lönesummans bidrag som håller tillbaka utvecklingen. Höjningen av prisbasbeloppet motverkar tillbakagången genom garantipensioner, samtidigt som uppräknigen av grundavdragen bidrar till att hålla tillbaka skatteunderlagets utveckling 2023–2024.

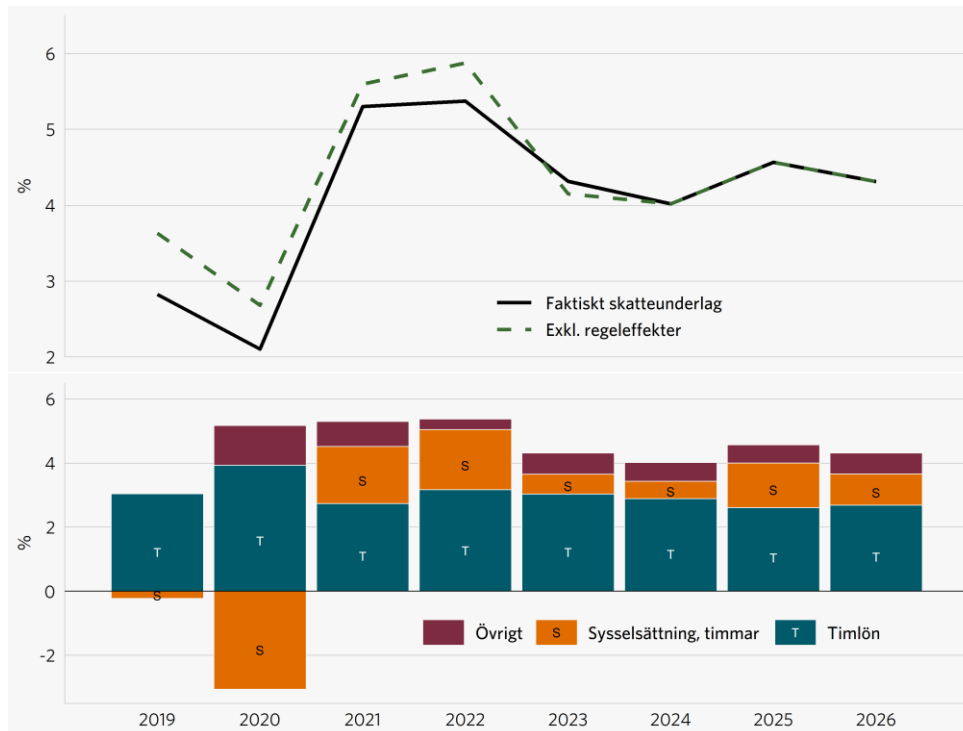
Under åren 2025–2026 ökar skatteunderlaget mer till följd av fler arbetade timmar i ekonomin. Både sänkta reallöner, orsakat av den varaktigt högre prisnivån, och uppräknade skiktgränser för skattesatser ökar drivkrafterna för att arbeta. Dessa effekter påverkar utbudet i ekonomin positivt, det nominella skatteunderlaget ökar mer än det historiska genomsnittet. Därtill fortsätter konjunkturåterhämtningen under denna period.

Trots att det nominella skatteunderlaget under prognosperioden ökar något mer än ett historiskt genomsnitt, kommer köpkraften att urholkas kraftigt. De senaste tio åren har det reala skatteunderlaget ökat med 1,6 procent per år i genomsnitt. Under 2023–2026 ökar nu det reala skatteunderlaget med

1,1 procent i genomsnitt. 2023 står ut som ett mycket svagt år med 2,5 procents minskning av det reala skatteunderlaget . Det är först 2025 som det reala skatteunderlaget kommer att vara uppe på 2022 års nivå igen, enligt vår prognos.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket, SKR.

Lönesumman ökade starkt 2021 och 2022, en återhämtning efter pandemin. Men i slutet av 2022 började antalet arbetade timmar bromsa in och fortsätter att minska tre kvartal under 2023. Som årsgenomsnitt ökar de dock 2023. Då lönesumman utgör 86 procent av skatteunderlaget betyder den kvartalsvisa inbromsningen att skatteunderlaget också ökar svagare 2023 än 2022.

Förändring jämfört med SKR:s februariprognos

Vår aktuella prognos visar en starkare bana för skatteunderlaget än den vi publicerade i februari 2023 (cirkulär 23:07 och EkonomiNytt 03/23). Den senaste statistiken över lönesummeutvecklingen (till och med februari) och läget på arbetsmarknaden indikerar en starkare utveckling 2023 än vad vi prognostiserade i februari. Detta förklarar upprevideringen av skatteunderlaget 2023.

Nedrevideringen av skatteunderlagets utveckling 2024 beror på att vi nu räknar med större ökning av grundavdraget i beräkningen. Det är en effekt av att beräkningsmetoden är ändrad, till följd av att vi nu gör prognos för

grundavdraget 2024. I förra prognosen behandlade vi 2024 som ett kalkylår. I grunden är det dock den höga inflationen i juni 2023 som leder till en kraftig höjning av prisbasbeloppet 2024. Grundavdragstrappan är fastställd i termer av prisbasbelopp.

Skatteunderlaget är uppreviderat åren 2025 och 2026. Det är en följd av att lägre reallöner antas komma att öka arbetskraftutbudet framöver, dels genom högre medelarbetstid (att löntagare vill gå från deltid till heltid exempelvis) och dels genom att individer jobbar något längre innan de går i pension. Att skatteskalorna revideras upp relativt kraftigt (speciellt för den statliga inkomstskatten) gör det dessutom mer lönsamt att arbeta och göra lönekarriär.

Skatteunderlagets ackumulerade nivå 2026 ligger nu 1,1 procentenhet högre än i förra beräkningen.

Tabell 2. De senaste skatteunderlagsprognoserna

Procentuell förändring, ackumulerat är jämfört med 2021

SKUP	2022	2023	2024	2025	2026
SKR, aktuell	5,4	4,3	4,0	4,8	4,7
SKR, föregående	5,4	3,8	4,6	4,4	4,0
Regeringen, april*	5,0	4,4	2,4	4,5	5,3
ESV, mars	5,1	4,3	3,7	4,2	3,9
Ackumulerat					
SKR, aktuell	5,4	10,0	14,3	19,8	25,4
SKR, föregående	5,4	9,5	14,5	19,5	24,3
Regeringen, april	5,0	9,6	12,3	17,3	23,5
ESV, mars	5,1	9,6	13,7	18,5	23,0

* Regeringens siffror är prognosen från vårpropositionen för 2023. Uppräkningsfaktorerna för 2022 och 2023 fastställdes i september 2022 i förordning SFS 2022:1422. För 2022 är faktorn 4,8 procent och för 2023 är den 4,7 procent.

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen och SKR.

Ackumulerat under 2022–2026 har SKR reviderat upp ökningen av skatteunderlagsprognoserna sedan februari. Ekonomistyrningsverkets marsprognos visar en svagare prognos än SKR. Regeringens ackumulerade prognos till 2026 är också svagare än SKR:s, speciellt står 2024 ut som ett mycket svagt år vilket främst kan hänföras till att de har en ökning av lönesumman som är 1,2 procentenheter lägre.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognoser

För perioden som helhet fram till och med 2026 visar den prognos som regeringen presenterade i vårpropositionen en mindre ökning av skatteunderlaget än SKR:s nuvarande bedömning. SKR:s beräkning visar högre ökningstal för 2024 och 2025 medan regeringen istället räknade med högre skatteunderlagstillväxt 2023 och 2026. Prognosdifferenserna 2024–2025 förklaras av att regeringen då prognosticerar en lägre BNP-tillväxt och

dessutom en mycket sämre utveckling på arbetsmarknaden dessa år (arbetade timmar). SKR har därtill högre löneökningar under hela prognosperioden samtidigt som regeringen har lägre prognoser på andra komponenter än lönesumman sammantaget (jämfört med SKR).

Under perioden 2022–2026 räknar SKR med större ökning av skatteunderlaget än ESV gjorde i mars 2023. SKR:s prognos visar en högre ökning för skatteunderlaget alla år efter 2023.

Om vi räknar med 2021 som bas är den ackumulerade ökningen i SKR:s prognos, jämfört med ESV, 2,5 procentenheter högre 2026. Ackumulerat är lönesummans bidrag till det högre skatteunderlaget 1,4 procentenheter högre. Dessutom gör SKR högre prognoser på andra komponenter.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Avsikten med regelverket är att uttag från RUR får ske för att täcka underskott som uppstår till följd av en lågkonjunktur, för att tillfälligt kunna dämpa effekterna och få tid till anpassning. Överordnat är dock alltid kravet på en god ekonomisk hushållning.

De närmare reglerna för disponering ska framgå av de egna riktlinjerna för RUR som beslutas av fullmäktige. Ett exempel hämtat från förarbetena till Kommunallag (2017:725) på när RUR kan disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos skulle det vara möjligt för 2023 och 2024 (tabell 3). En annan förutsättning är att medlen från RUR används för att täcka ett negativt balanskravsresultat.

SKR:s sammantagna bedömning är att Sverige är inne i en lågkonjunktur som bottnar 2024. Kommunsektorn drabbas speciellt genom låg historisk ökning av skatteunderlaget åren 2023–2024. Dessutom urholkas köpkraften av den höga inflationen dessa år.

Tabell 3. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

RUR	2022	2023	2024	2025	2026
Snitt 10 år	4,1	4,3	4,4	4,4	4,5
Årlig ökning	5,9	4,2	4,0	4,8	4,7
Differens	1,7	-0,2	-0,4	0,3	0,2

Källa: Skatteverket och SKR.

Under 2023 och 2024 är rikets underliggande skatteunderlagsutveckling lägre än ett tioårigt genomsnitt.

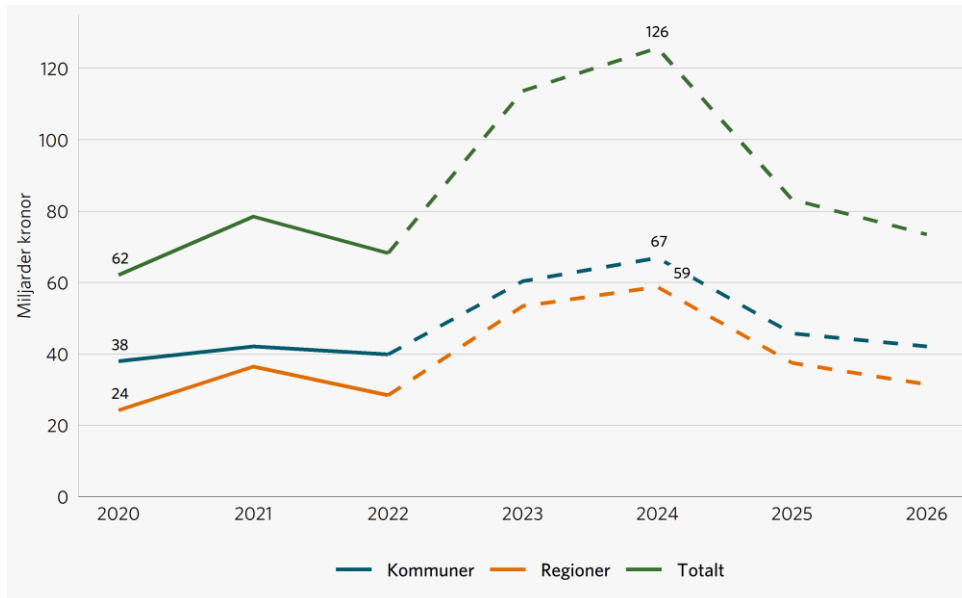
Höga pensionskostnader och höjd PO–prognos

Kostnaderna för kommunernas och regionernas avtalspensioner ökar med cirka 45 miljarder kronor 2023 och med ytterligare 12 miljarder 2024. Ökningen 2023 är fördelad med 25 miljarder i regionerna och 20 miljarder i kommunerna.¹

¹ Beräkningarna bygger på underlag från administratörerna på deras beräkningar till kommuner och regioner vid årsskiftet och i april, samt makrobedömningen till skatteunderlagsprognosen i april.

Diagram 2. Pensionskostnader totalt samt kommuner och regioner, prognos april

Miljarder kronor

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

I huvudsak ser vi att en hög inflationspuckel drabbar pensionskostnaderna år 2023 och 2024 och en återgång till lägre nivå på pensionskostnaderna från 2025. Nedgången är beroende av att inflationen snabbt kommer ned. Enligt prognosen ökar prisbasbeloppet med 8,0 procent år 2024, 2,1 procent 2025 och 0,9 procent år 2026.

Den övergripande bilden är lik den bild som vi presenterat alltsedan hösten 2022. Det vill säga kraftigt ökade pensionskostnader 2023 och 2024. Därefter följer kraftigt minskade kostnader 2025 och 2026, vilket beror på att inflationstakten antas gå tillbaka och gå ner mot och även understiga 2 procent på några års sikt. Att kostnaderna minskar kraftigt de bortre åren är avhängigt den snabba nedgång i inflationstakten som förväntas i prognosen, dessa beräkningar är alltså mycket osäkra.

Den höga inflationen förklarar de stora kostnadsökningarna

Inflationen har varit låg och stabil i många år, vilket hållit tillbaka kostnaderna för den förmånsbestämda pensionen. Merparten av kostnadsökningen beror på den ökade inflationen som via prisbasbeloppet har stor betydelse för den förmånsbestämda pensionen. Prisbasbeloppet beräknas utifrån inflationstakten i juni året innan. Prisbasbeloppet för 2023 är fastställt till 52 500 kronor, en ökning med 8,7 procent. För 2024 bedöms prisbasbeloppet öka med 8,0 procent, det utgår från en prognos över KPI:s ökningstakt i juni 2023. Jämfört med februariprognosen är det en nedrevidering från 9,0 procent.

Ökat prisbasbelopp påverkar pensionskostnaderna på flera sätt:

- Högre uppräknings av pensionsutbetalningar.
- Högre uppräknings av värdet på den avgiftsbestämda delen, som värdejusteras med prisbasbeloppet under utbetalningsåret.
- Högre intjänad förmånsbestämd pension, då pensionsunderlaget består av inkomster ett antal år tillbaka i tiden som räknas upp till dagens prisnivå med prisbasbeloppet. Det innebär ett högre pensionsunderlag och även ett högre pensionsunderlag för dem med inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp, som är golvet för den förmånsbestämda pensionen.
- Stor effekt på den finansiella kostnaden, räntan/värdeuppräknings av pensionsskulden som belastar finansnettot.

Kostnaderna ökar för avgiftsbestämd pension

Det nya pensionsavtalet² innebär permanent högre kostnader för den avgiftsbestämda pensionen, då premien höjs från 4,5 procent till 6,0 procent under tak (7,5 inkomstbasbelopp) respektive från 30,0 till 31,5 procent på inkomstdelar över tak. Detta motverkas till viss del av att avtalet på sikt minskar kostnaden för den förmånsbestämda pensionen. Men det nya avtalet innebär en högre kostnadsnivå, särskilt för kommunerna.

Det nya avtalets ökade kostnader svarar dock enbart för en liten del av kostnadsökningarna år 2023, då effekter av den höga inflationen och därmed ökade värdesäkringar dominerar stort. Av kostnadsökningen för sektorn mellan 2022 och 2023 är det enbart cirka en femtedel som kommer från det nya avtalet med högre premier. För kommunerna har dock avtalsförändringen större betydelse än för regionerna. Det beror på att den avgiftsbestämda pensionen dominerar då det är förhållandevis få som har inkomster över tak.

En uppskattning är att det nya pensionsavtalet år 2023 ökar kostnaden i kommunerna med 6–7 miljarder kronor och cirka 2 miljarder i regionerna.

² AKAP-KR som träder i kraft 2023-01-01 är helt avgiftsbestämt, omfattar födda efter 1985 samt de med inkomster under tak som inte kvalificerat för förmånsbestämd pension. Ca 85-90 procent av arbetstagarna i kommuner och regioner omfattas av AKAP-KR.

Regioner

Arbetsgivaravgifter och PO för 2023 samt preliminärt för 2024

Pensionskostnaderna för pensionsintjänandet för de som idag arbetar i regionerna ökar både på grund av den höjda premien i den avgiftsbestämda pensionen och på grund av ökningen i den förmånsbestämda pensionen. Det är dessa pensionskostnader som ingår i PO. I regionerna dominerar kostnaden för den förmånsbestämda pensionen för de med inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Förutom ökningen i pensionsunderlaget på grund av inflationsuppräknningen av historiska inkomster, bidrar även höjda löner till kostnadsökningen för den förmånsbestämda pensionen.

Vi rekommenderade i höstas ett genomsnittligt PO på 52,3 procent i regionerna för år 2023, en ökning med 7 procentenheter jämfört med år 2022 och en upprevidering jämfört med preliminärt PO för 2023.. Rekommenderat PO som görs för budgetförutsättningar revideras normalt inte under innevarande år. Den nuvarande prognosen över pensionskostnaderna för 2023 är dock högre än rekommendationen.

För år **2024** föreslår vi ett **preliminärt PO på 55,0 procent i regionerna**. Det innebär en ökning med 2,7 procentenheter jämfört med rekommendationen för 2023. Det är den förmånsbestämda pensionen som fortsätter att öka då prisbasbeloppet ökar kraftigt också 2024. Bedömningen av PO är preliminär och beroende av bland annat inflationsutvecklingen. Prisbasbeloppet för 2024 baseras på årsökningstakten av inflationen i juni 2023, som beräknas av SCB i mitten av juli månad. Om inflationstakten blir högre än i vårprognosen kan preliminärt PO för 2024 behöva höjas.

Övriga delar i form av arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar är preliminärt oförändrade. Hela ökningen i genomsnittligt PO förklaras av de ökade pensionskostnaderna.

Tabell 4. PO och prognos över avtalspensioner i regioner

Procent av lönesumman

Regioner	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetsgivaravgifter	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42
Avtalsförsäkringar	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Avtalspensioner rek.*	13,67	20,7	23,5		
Avtalspensioner prognos	13,8	22,1	23,5	15,1	12,3
varav avgiftsbestämd del	5,2	7,1	7,2	7,0	7,0
inkl. löneskatt	6,4	8,8	8,9	8,7	8,7
varav förmånsbestämd	5,9	10,7	11,7	5,2	2,9
inkl. löneskatt	7,4	13,3	14,5	6,5	3,2
TOTAL PO	45,22	52,28	55,0	46,7	43,9

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Kraftigt ökat personalomkostnadspålägg för avtalspensioner i regionerna. De ökar med över 7 procentenheter år 2023 samt med ytterligare 3 procentenheter år 2024. Beräkningarna över 2025 och 2026 är mycket osäkra och bygger på en snabb nedgång i inflations-takten.

För mer information rekommenderas vår webbplats om arbetsgivaravgifter och PO-pålägg.³

Beräkningarna SKR tar fram över pensionskostnader som ingår i PO är beräknade som genomsnitt för alla kommuner respektive regioner. Pensionskostnaderna varierar kraftigt i enskilda regioner. Det är därför angeläget att man ser på sina egna kostnader.

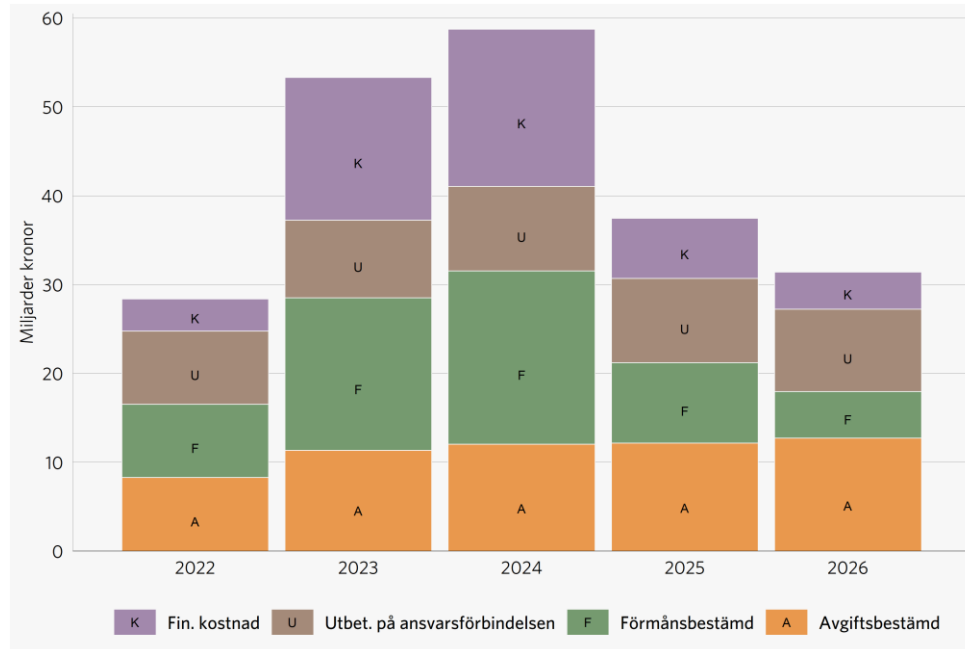
I regionerna ökar värdesäkringen för pensionsskulden kraftigt

Av den totala kostnadsökningen i regionerna svarar pensionsintjänandet för de aktiva (som ingår i PO) för enbart cirka en tredjedel. Det ger en höjning av PO med 7 procentenheter i regioner år 2023 jämfört med år 2022, vilket motsvarar en ökning med 9 miljarder kronor. Merparten förklaras av den förmånsbestämda pensionen (FÅP). Det kommer att bli fortsatt höjning 2024 för FÅP eftersom inflationen fortsätter att vara hög. Därefter går det tillbaka till en lägre nivå.

³ [Arbetsgivaravgifter och PO-pålägg](https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/arbetsgivaravgifterochpopalagg.1290.html) https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/arbetsgivaravgifterochpopalagg.1290.html

Diagram 3. Prognos över pensionskostnader i regioner uppdelat på ingående delar, inkl. särskild löneskatt.

miljarder kronor

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Det är enbart pensionskostnaderna för de aktiva; avgiftsbestämda delen och förmånsbestämd pension som ingår i PO-beräkningen. Den förmånsbestämda pensionen och den finansiella kostnaden ökar kraftigt pga. inflationen.

Eftersom regionerna har en betydande pensionsskuld ökar kostnaden för värdesäkring av den tidigare intjänande skulden, den finansiella kostnaden, med cirka 16 miljarder jämfört med 2022. Värdesäkringen av pensionsskulden görs med prisbasbeloppet. Den finansiella kostnaden handlar om värdesäkring för skulden på balansräkningen för intjänandet efter 1998. Denna kostnad ingår inte i PO.

Totalt ökar pensionskostnaderna i regionerna med 25 miljarder kronor mellan 2022 och 2023 samt med ytterligare 5 miljarder 2024. Åren därefter, 2025 och 2026, minskar pensionskostnaderna kraftigt igen, främst som en följd av en prognosticerad väsentligt lägre inflation.

Även skulden utanför balansräkningen, den så kallade ansvarsförbindelsen, värdesäkras med prisbasbeloppet. Det innebär att den istället för att fortsätta att minska ökar med cirka 4–5 miljarder, detta kostnadsförs dock inte i den blandade redovisningsmodellen utan visar sig gradvis i högre pensionsutbetalningar.

Slutavräkningar 2022–2023 för regioner

Slutavräkning 2022

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation RKR R2 intäkter, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i bokslutet. Avräkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKR:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2021 och 2022 till 4,3 procent respektive 3,8 procent i budgetpropositionen för 2022. Slutligt utfall för 2021 blev 5,3 procent och vår prognos i december 2022 visade på en ökning av skatteunderlaget med 5,2 procent för 2022. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2022 till 677 kronor per invånare den 1.11.2021.

SKR:s prognos enligt detta cirkulär visar en uppräkning med 5,38 procent för 2022 vilket innebär att prognosen för slutavräkningen 2022 beräknas till 715 kronor per invånare och därmed uppstår en positiv korrigeringspost på 39 kronor per invånare den 1.11.2021.

Slutavräkning 2023

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2022 och 2023 uppgår till 4,8 procent respektive 4,7 procent. SKR:s prognos innebär en något lägre uppräkning, men vår prognos för slutavräkningen 2023 blir positiv och uppgår till 65 kronor per invånare den 1.11.2022. Jämfört med vår prognos i februari är det en förbättring med 138 kronor per invånare.

Regleringsbidrag/-avgift

SKR har gjort en bedömning av regleringsposten i den kommunalekonomiska utjämnningen för åren 2023 till 2026 (tabell 5 och 6). Förändringar sedan senaste bedömningen i EkonomiNytt 03/2022 beror på vår senaste skatteunderlagsprognos.

Tabell 5. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2023 till 2026

Miljoner kronor

Regleringsbidrag/avgift	2023	2024	2025	2026
Inkomstutjämnning, netto (+)	38 852	40 489	42 418	44 397
Strukturbidrag (+)	547	550	553	556
Summa inkomster för regionerna (1)	39 359	41 040	42 971	44 953
Ramanslag (-) (Utgift för staten) (2)	43 848	44 942	43 717	43 717
Differens → Regleringspost (2)–(1)	4 488	3 902	746	-1 236

Källa: SCB och SKR.

Regleringspostens förändring gentemot föregående prognos beror på ny skatteunderlagsprognos.

Tabell 6. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2023 till 2026

Kronor per invånare

Regleringsbidrag/avgift	2023	2024	2025	2026
Inkomstutjämnning, netto (+)	3 695	3 829	3 990	4 154
Strukturbidrag (+)	52	52	52	52
Summa inkomster för regionerna (1)	3 743	3 881	4 042	4 206
Ramanslag (-) (Utgift för staten) (2)	4 170	4 250	4 112	4 091
Differens → Regleringspost (2)–(1)	427	369	70	-116

Källa: SCB och SKR.

Regleringspostens förändring gentemot föregående prognos beror på ny skatteunderlagsprognos.

Samtliga förändringar som gjordes av anslaget under 2022 och som avser 2023 och framåt, ingår i våra beräkningar. Inga justeringar gjordes i samband med regeringens vårproposition. Förändringarna inför 2023 framgår dels av EkonomiNytt 12/2022 samt av blad 7 i modellen Skatter och bidrag, medan tidigare års förändringar framgår av vår specificering av generella statsbidrag.⁴

⁴ [Generella statsbidrag](https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specificeringavvissastatsbidrag.31839.html) https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specificeringavvissastatsbidrag.31839.html

Preliminär kostnadsutjämning 2024 för regioner

SKR har gjort en preliminär beräkning av 2024 års kostnadsutjämning med hjälp av uppdaterat underlag från Statistiska centralbyrån. Merparten av det underliggande datamaterialet är uppdaterat. De preliminära utfallen och förändring från föregående års utfall syns i tabellbilaga Kostnadsutjämning regioner. Beräkningen bygger på preliminära uppgifter om verksamheter-
nas nettokostnader på riksnivå.

Nettokostnaderna bedöms öka med 4,3 procent i hälso- och sjukvården, och med 7,1 procent i kollektivtrafiken mellan 2021 och 2022. Underlaget är inte komplett och bygger på granskade uppgifter från räkenskaps-
sammandraget. Bortfallet är stort och bedömningen är därför osäker. Uppräkningen till utjämningsårets prisnivå görs med regeringens prognos för KPIF 2023 och 2024 från vårpropositionen. Jämfört med utfallet 2023 ligger förändringarna mellan -94 och +56 kronor per invånare.

Antal invånare den 1 november 2023 i modellen för befolkningsförändringar

Ersättningen för eftersläpning i modellen för befolkningsförändringar har, liksom förra årets beräkning i april, gjorts utifrån den trendframskrivning av befolkningen som används i prognosunderlaget och i modellen Skatter och bidrag. Beräkningen för 2024 bygger på en prognos av förändringen av folkmängden mellan 1 november 2022 och 1 november 2023. Uppsala är den enda region som kan få ersättning för eftersläpning bidragsåret 2024, då man har haft en genomsnittlig befolkningsökning på över 1,2 procent mellan 2018 och 2022. För att bli aktuell för ersättning måste befolkningsökningen även överstiga 1,2 procent mellan den 1 november 2022 och 2023. Det prognosticerade bidraget finansieras gemensamt av alla regioner med preliminärt 2 kronor per invånare. Det slutliga utfallet av beräkningarna för eftersläpningsersättning fastställs dock inte förrän befolkningen 1 november 2023 redovisas, dvs. i slutet av året. Observera att det eventuella bidraget som räknas fram i modellen Skatter och bidrag kan skilja sig något från det i prognosunderlaget och tabellbilaga Kostnadsutjämning regioner, då detta bidrag förändras beroende på om regionen använder egen befolkningsprognos.

Löne- och prisförändringar för regioner

I och med det nya ”märket” för löneförhandlingarna har timlöneantagandet reviderats upp jämfört med föregående prognos. Förbrukningspriserna ökade historiskt snabbt förra året, men även i år är ökningen stor. Därefter normaliseras ökningstakten.

Socialavgifterna uppvisar stora variationer vilket förklaras av stora svängningar i pensionskostnaderna. Det nya pensionsavtalet AKAP-KR började gälla från och med den 1 januari 2023. De ökade pensionskostnaderna 2023

förklaras till del av det nya pensionsavtalet, men till större del av ökad inflation och andra förhållanden. Den höga inflationstakten i ekonomin bedöms även påverka prisbasbeloppet för 2024, vilken har uppreviderats jämfört med tidigare prognos, vilket betyder höga pensionskostnader även 2024. Sedan blir inflationen lägre och prisbasbeloppet ökar i långsammare takt, vilket leder till minskade pensionskostnader, men osäkerheten för 2025 och 2026 är påtaglig.

Läkemedelspriserna ökade 2022, men i år och åren som följer antas läkemedelspriserna falla något. Notera att vi här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Här ingår alltså effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar etc. Merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i våra prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas alltså inte som en prisförändring. Socialstyrelsen prognosticerar en fortsatt snabb ökning av kostnaderna för läkemedel.

Tabell 7. Prognos för LPIK

Årlig procentuell förändring

LPIK	2022	2023	2024	2025	2026
LPIK inkl. läkemedel	3,7	7,3	3,5	-0,8	1,4
- Timlön	2,7	3,9	3,7	3,4	3,3
- Socialavgifter	-1,0	24,7	6,4	-12,3	-3,0
- Läkemedel	3,3	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
- Förbrukning	9,5	4,6	2,9	2,7	2,7
LPIK exkl. läkemedel	3,7	8,6	4,1	-0,8	1,7

Källa: SKR.

Nytt pensionsavtal 2023 och hög inflation resulterar i stora ökningar av pensionskostnaderna i regionerna 2023, men även 2024. Den höga inflationen pressar upp priserna på förbrukningen. Ökningstakten normaliseras 2024. Efter 2022 antas läkemedelspriserna falla.

Pensionskostnaderna varierar mellan regionerna till följd av skillnader i personalstruktur. I tabell 8 har vi exkluderat PO-effekten för att illustrera detta.

Tabell 8. Prognos för LPIK exklusive PO-effekt

Årlig procentuell förändring

LPIK	2022	2023	2024	2025	2026
LPIK exklusive priseffekt av pensioner, inkl. läkemedel	4,6	3,5	2,9	2,7	2,6
- Timlön	2,7	3,9	3,7	3,4	3,3
- Socialavgifter	2,7	3,9	3,7	3,7	3,3
LPIK exklusive priseffekt av pensioner, exkl. läkemedel	4,8	4,1	3,5	3,2	3,1

Källa: SKR.

Ökningen av kostnaderna för tjänstepensionerna står för mer än hälften av ökningen av LPIK 2023.

Notera att vi här publicerar både prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner (LPIK), som används i SKR:s egna beräkningar och analyser, och LPI. Det är endast sättet att beräkna löneförändringarna som skiljer de båda prisindexen åt. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkessammansättning eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Tabell 9. Prognos för Landstingsprisindex, LPI

Årlig procentuell förändring

LPI	2022	2023	2024	2025	2026
Landstingsprisindex inkl. läkemedel	4,2	7,7	3,8	-0,5	1,7
- Timlön	3,5	4,4	4,3	3,9	3,8
- Socialavgifter	-0,2	25,3	6,9	-11,8	-2,5
Landstingsprisindex exklusive läkemedel	4,3	9,0	4,5	-0,5	2,1

Källa: SKR.

I beräkningen av lönepriset ingår förskjutningar i ålderssammansättning.

Regionvisa beräkningar av skatter och bidrag 2023–2030

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag Reg 2023–2030” på vår webbplats på nedanstående länk:

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/skatteunderlagsprognos/prognosunderlagforregioner.1402.html>

Genom att i Excel-filen skriva in den egna regionkoden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sin region.

I prognosunderlaget redovisas regionvisa beräkningar av skatter och statsbidrag för åren 2023–2030. Från och med det år ett bidrag övergår från att

vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns filer med specificering av generella och riktade statsbidrag. Av specificeringen av generella statsbidrag framgår vilka bidrag som ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning och därmed i prognosunderlaget. Filerna återfinns via nedanstående länk:

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specificeringavvissastatsbidrag.31839.html>

Uppdatering av modellen ”Skatter och bidrag”

För att uppdatera modellen ska den aktuella filen laddas hem och sparas. Ladda ned filen;

- Uppdateringsfil-04-23.xls från webbsidan

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/skatterochbidragregioner/uppdateringstabellforregioner.1374.html>

Följ sedan instruktionerna i filen eller manualen, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta cirkulär.

Skillnader jämfört med förra beräkningen (EkonomiNytt 03/23) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Preliminär kostnadsutjämning 2024
- Befolkningssiffror 31/12-2022

Kommuner

Arbetsgivaravgifter och PO för 2023 samt preliminärt för 2024

Pensionskostnaderna för de idag aktivas pensionsintjänande ökar både på grund av den höjda premien i den avgiftsbestämda pensionen och på grund av ökningen i den förmånsbestämda pensionen. Det är dessa pensionskostnader som ingår i PO. Förutom ökningen i pensionsunderlaget på grund av inflationsuppräknningen av historiska inkomster bidrar även höjda löner till kostnadsökningen i den förmånsbestämda pensionen.

Vi rekommenderade i höstas ett genomsnittligt PO på 44,5 procent i kommunerna för år 2023, en ökning med 5,3 procentenheter jämfört med år 2022.⁵ Rekommendationen av PO som görs för budgetförutsättningar revideras normalt inte under innevarande år. Den nuvarande prognosen för 2023 stämmer väl med rekommendationen.

För år **2024** föreslår vi ett **preliminärt PO på 45,7 procent i kommunerna**. Det innebär en ökning med drygt 1 procentenhet. Det är den förmånsbestämda pensionen som fortsätter att öka då prisbasbeloppet ökar kraftigt också 2024. Bedömningen av PO är preliminär och beroende av bland annat inflationsutvecklingen. Prisbasbeloppet för 2024 baseras på årsökningstakten av inflationen i juni 2023, som beräknas av SCB i mitten av juli månad. Prognosen är ännu osäker och en högre ökningstakt i juni 2023 än de 8 procent som vi har i våra antaganden skulle innebära ännu högre pensionskostnader.

Övriga delar i form av arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar är preliminärt oförändrade. Hela ökningen i genomsnittligt PO förklaras av de ökade pensionskostnaderna.

⁵ Det var även en upprevidering jämfört med det prel. PO för 2023 på 42,75 procent som vi rekommenderade för ett år sedan.

Tabell 10. PO och prognos över avtalspensioner i kommuner

Procent av lönesumman

Kommuner	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetsgivaravgifter	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42
Avtalsförsäkringar	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Avtalspensioner rek.*	7,7	13,0	14,2		
Avtalspensioner prognos	7,8	13,3	14,2	9,0	8,0
varav avgiftsbestämd del	4,9	6,7	6,7	6,4	6,3
inkl. löneskatt	6,1	8,3	8,3	7,9	7,8
varav förmånsbestämd	1,4	3,9	4,7	0,9	0,1
inkl. löneskatt	1,7	4,8	5,9	1,1	0,1
TOTAL PO	39,25	44,53	45,7	40,5	39,5

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Kraftigt ökat personalomkostnadspålägg för avtalspensioner i kommunerna. De ökar med över 5 procentenheter år 2023 samt med ytterligare 1 procentenhet år 2024. Beräkningarna över 2025 och 2026 är mycket osäkra och bygger på en snabb nedgång i inflationstakten.

För mer information rekommenderas vår webbplats om arbetsgivaravgifter och PO-pålägg.⁶

De pensionskostnader som ingår i PO är beräknade som ett genomsnitt för alla kommuner respektive alla regioner. Pensionskostnaderna varierar dock kraftigt i enskilda kommuner. Det är därför angeläget att kommunens egna kostnader beaktas. Särskilt kommuner som har försäkringslösningar, då dessa beräknas på annorlunda sätt.

De totala pensionskostnaderna ökar mer än PO

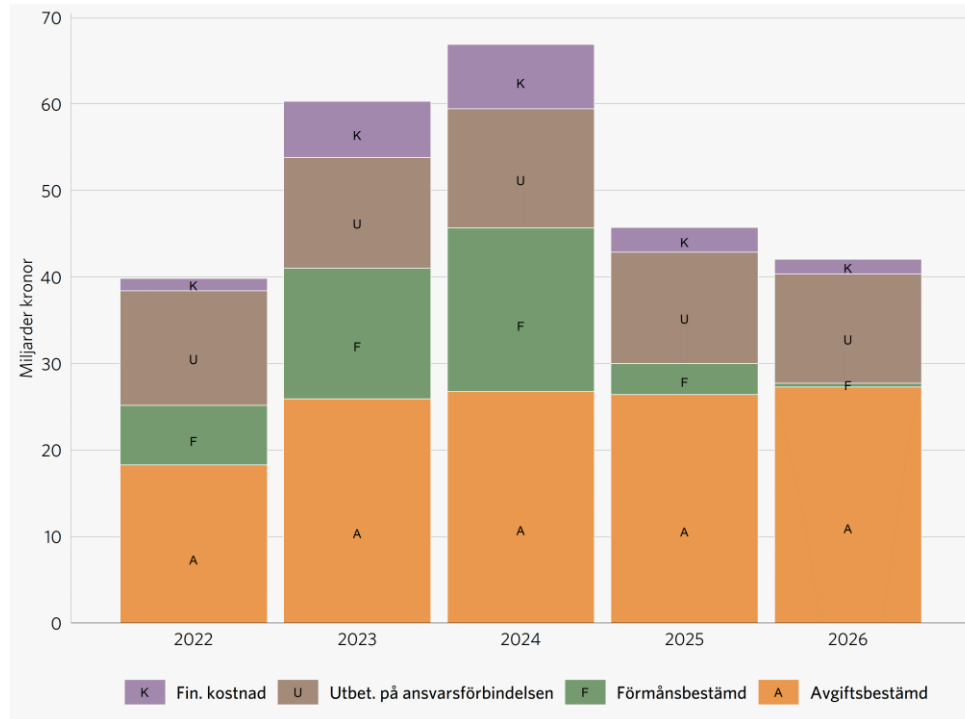
Av den totala kostnadsökningen svarar pensionsintjänandet för de som idag arbetar i kommunerna för merparten (cirka tre fjärdedelar). Det ger en höjning av PO med 5,3 procentenheter år 2023 jämfört med år 2022, vilket motsvarar en ökning med 17 miljarder kronor. Av det förklaras knappt hälften av avgiftsbestämd del och drygt hälften av den förmånsbestämda pensionen (FÅP). Det kommer att bli fortsatt höjning 2024 för FÅP eftersom inflationen fortsätter att vara hög. Därefter går det tillbaka till en lägre nivå.

Pensionskostnaderna ökar även för utbetalningen av den gamla pensionskulden med drygt 0,5 miljarder kronor. Den finansiella kostnaden ökar med cirka 5 miljarder jämfört med 2022. Den finansiella kostnaden avser värdesäkring för skulden på balansräkningen för intjänandet efter 1998. Dessa kostnader ingår inte i PO.

⁶ [Arbetsgivaravgifter och PO-pålägg](https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/arbetsgivaravgifterochpopalagg.1290.html) https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/arbetsgivaravgifterochpopalagg.1290.html

Diagram 4. Prognos över pensionskostnader i kommuner uppdelat på ingående delar, inkl. särskild löneskatt.

miljarder kronor

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Det är enbart pensionskostnaderna för de aktiva; avgiftsbestämda delen och förmånsbestämmd pension som ingår i PO beräkningen. Den avgiftsbestämda pensionen ökar pga. de högre premierna i avtalet år 2023 och den förmånsbestämda ökar kraftigt pga hög inflation.

Totalt blir det en kostnadsökning på 20,5 miljarder kronor mellan 2022 och 2023 samt ytterligare ökning med 6,6 miljarder 2024. Åren därefter, 2025 och 2026, blir det en dramatisk nedgång i kostnader om våra antaganden om bland annat en låg inflation slår in.

Därtill kommer att värdesäkringen med det höga prisbasbeloppet innebär att även ansvarsförbindelsen ökar igen. Den kostnadsförs dock inte i den blandade redovisningsmodellen utan visar sig gradvis med de högre pensionsutbetalningarna.

Slutavräkningar 2022–2023 för kommuner

Slutavräkning 2022

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation RKR R2 intäkter, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i bokslutet. Avräkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKR:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2021 och 2022 till 4,3 procent respektive 3,8 procent i budgetpropositionen för år 2022. Slutligt utfall för 2021 blev 5,3 procent och vår prognos i december 2022 visade på en ökning av skatteunderlaget med 5,2 procent för 2022. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2022 till 1 171 kronor per invånare den 1.11.2021.

SKR:s prognos enligt detta cirkulär visar en uppräkning med 5,38 procent för 2022 vilket innebär att prognosen för slutavräkningen 2022 beräknas till 1 240 kronor per invånare och därmed uppstår en positiv korrigeringspost på 69 kronor per invånare den 1.11.2021.

Slutavräkning 2023

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2022 och 2023 uppgår till 4,8 procent respektive 4,7 procent. SKR:s prognos innebär en lägre uppräkning men vår prognos för slutavräkningen 2023 blir positiv och uppgår till 112 kronor per invånare den 1.11.2022. Jämfört med vår prognos i februari är det en förbättring med 244 kronor per invånare.

Regleringsbidrag/-avgift

SKR har gjort en bedömning av regleringsposten i den kommunalekonomiska utjämnningen för åren 2023 till 2026 (tabell 11 och 12). Förändringar sedan senaste bedömningen i cirkulär 23:07 beror på vår senaste skatteunderlagsprognos.

Tabell 11. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2023 till 2026

Miljoner kronor

Regleringsbidrag/avgift	2023	2024	2025	2026
Inkomstutjämning, netto (+)	82 468	85 938	90 040	94 238
Strukturbidrag (+)	1 047	1 052	1 058	1 067
Införandebidrag (+)	28	0	0	0
Summa inkomster för kommunerna (1)	83 471	86 990	91 098	95 302
Ramanslag (–) (Utgift för staten) (2)	108 031	110 899	108 684	108 812
Differens → Regleringspost (2)–(1)	24 559	23 909	17 586	13 510

Källa: SCB och SKR.

Regleringspostens förändring gentemot föregående prognos beror på ny skatteunderlagsprognos.

Tabell 12. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2023 till 2026

Kronor per invånare

Regleringsbidrag/avgift	2023	2024	2025	2026
Inkomstutjämning, netto (+)	7 843	8 127	8 469	8 818
Strukturbidrag (+)	100	100	100	100
Införandebidrag (+)	3	0	0	0
Summa inkomster för kommunerna (1)	7 939	8 226	8 568	8 918
Ramanslag (–) (Utgift för staten) (2)	10 274	10 487	10 222	10 182
Differens → Regleringspost (2)–(1)	2 336	2 261	1 654	1 264

Källa: SCB och SKR.

Regleringspostens förändring gentemot föregående prognos beror på ny skatteunderlagsprognos.

Samtliga förändringar som gjordes av anslaget under 2022 och som avser 2023 och framåt, ingår i våra beräkningar. Inga justeringar gjordes i samband med regeringens vårproposition. Förändringarna inför 2023 framgår av cirkulär 22:54 samt av blad 7 i modellen Skatter och bidrag, medan tidigare års förändringar framgår av vår specificering av generella statsbidrag.⁷

Preliminär kostnadsutjämning 2024 för kommuner

SKR har gjort en preliminär beräkning av 2024 års kostnadsutjämning med hjälp av uppdaterat underlag från Statistiska centralbyrån (SCB). Utfallet per delmodell och förändring från föregående års utfall syns i tabellbilaga

⁷ [Generella statsbidrag](https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specificeringavvissastatsbidrag.31839.html) https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specificeringavvissastatsbidrag.31839.html

Kostnadsutjämning kommuner. I datamaterialet återstår ett antal uppdateringar att göra:

- antalet personer utifrån utbildningsnivå och antal personer med uppehållstillstånd 3–5 år i modellen för vuxenutbildning
- andel lågutbildade 20–40-åringar (i modellen för individ- och familjeomsorg)
- socioekonomiskt index (i modellen för förskola)
- enhetskostnaden för modersmålsundervisning (i modellen för grundskola)
- eftersläpningsbidraget (i modellen för verksamhetsövergripande kostnader)
- de faktiska nettokostnaderna
- uppräknigen till 2024 års prisnivå med KPIF

Modellen för vuxenutbildning

Underlaget för att bestämma standardkostnaden i modellen för vuxenutbildning är inte uppdaterat. Det gäller antalet personer efter utbildningsnivå, antalet personer med uppehållstillstånd 3–5 år och antalet förvärvsarbete 20–64 år. Det innebär i princip att hela modellen återstår att uppdatera. Detta kan innebära stora förändringar för vissa kommuner. Nettokostnaderna för verksamheterna är uppdaterade, men är osäkra. Modellen kommer att uppdateras i prognosen i oktober.

Andel lågutbildade 20–40-åringar i modellen för individ- och familjeomsorg

Indexet uppdateras till prognosen i oktober. För de flesta kommuner har en uppdatering ändrat utfallet med +/- 50 kronor per invånare på grund av uppdateringen av denna variabel. För någon enstaka kommun brukar förändringen bli större än 100 kronor per invånare.

Socioekonomiskt index i modellen för förskola

Indexet uppdateras till oktoberprognosen. För de flesta kommuner har en uppdatering ändrat utfallet med maximalt +/- 50 kronor per invånare. För någon enstaka kommun kan förändringen bli större än 100 kronor per invånare.

Eftersläpningersättning i modellen för verksamhetsövergripande kostnader

Ersättningen för eftersläpning har i likhet med tidigare års aprilberäkningar satts till noll. Detta beror på att beräkningen för 2024 bygger på förändringen av folkmängden mellan 1 november 2022 och 2023. För de 25 kommuner som utjämningsåret 2023 fick ett bidrag innebär denna prognos en negativ förändring. Övriga kommuner betalade en avgift på 55 kronor per invånare. Maximalt 43 kommuner kan komma att få ett bidrag för eftersläpningseffekter 2024 (se tabellbilaga Kostnadsutjämning kommuner). Dessa kommuner har haft en genomsnittlig befolkningsökning de senaste

fem åren (2018 till 2022) som överstiger 1,2 procent. För att bli aktuell för ersättning bidragsåret 2024 måste befolkningen i dessa kommuner även öka med 1,2 procent mellan den 1 november 2022 och 2023. I modellen Skatter och bidrag finns det möjlighet att simulera bidragets storlek utifrån vad man tror att befolkningen blir per den 1 november 2023.

Det är viktigt att alla kommuner också tar viss höjd för finansieringen av eftersläpningen. Detta berör även kommuner som erhåller ett eventuellt bidrag. Finansieringen är i dessa beräkningar satt till 0, vilket även inkluderar beräkningarna i modellen Skatter och bidrag, samt prognosunderlaget. Vi bedömer att fjolårets avgift på 55 kronor per invånare för de kommuner som inte får eftersläpningsbidrag är en rimlig utgångspunkt.

Verksamhetens nettokostnader 2022

Verksamhetskostnaderna på riksnivå från bokslut 2022 kommer att ligga till grund för 2024 års kostnadsutjämning. Då verksamhetskostnader ännu inte är fastställda har SKR gjort en bedömning av hur dessa utvecklats mellan 2021 och 2022 utifrån preliminära uppgifter från kommuner med publicerade räkenskapsammandrag. Verksamhetskostnaderna beräknas öka mycket inom kollektivtrafiken, med drygt 7 procent, och vara i princip oförändrade inom vuxenutbildningen. Utvecklingen inom individ- och familjeomsorgen är förhållandevis blygsamma 2,2 procent, där en stor ökning inom barn- och ungdomsvården balanseras av en nedgång inom det ekonomiska biståndet. En ändrad nettokostnad ändrar omsättningen i respektive modell – en ökning av nettokostnaden gör att kommuner med bidrag får större bidrag och kommuner med avgift betalar större avgift – och vice versa.

Uppräkning till 2024 års prisnivå

Prisuppräkningsen görs av de flesta delar av kostnadsutjämningen. I utfallet i december kommer uppräkningsen att baseras på regeringens prognos på utvecklingen av KPIF från budgetpropositionen. I denna beräkning används regeringens bedömning från vårpropositionen. Uppräkningsen är 5,9 procent för 2023 och 2,2 procent för 2024. Notera att prisuppräkningsen i 2023 års utjämning var mycket hög. Detta gör att standardkostnaderna (och strukturkostnaden, eller summa standardkostnader) på riksnivå är högre i 2023 års utjämning, med undantag för kollektivtrafikmodellen, trots att de ingående nettokostnaderna ökat mellan 2021 och 2022. Effekten av prisuppräkningsen blir densamma som en förändring av verksamhetskostnaderna, dvs en ändrad uppräkning innebär en ändrad omsättning. Omsättningen i 2024 års utjämning blir således preliminärt lägre än i 2023 års utjämning på grund av den väsentligt lägre prisuppräkningsen. Givetvis påverkas även omsättningen i delmodellerna av de uppdaterade strukturvariablerna.

Reviderad LSS-utjämning 2023

16 mars publicerade SCB ett reviderat utfall av LSS-utjämningen för 2023. Två kommuner hade inkommit med ändringar av underlaget till personalkostnadsindex. Underlag för beräkningar finns på SCB:s hemsida under Offentlig ekonomi / Finanser för den kommunala sektorn / Kommunalekonomisk utjämning och utjämning av LSS-kostnader

Preliminär LSS-utjämning 2024

OBS! Vi rekommenderar samtliga kommuner att se över sitt rapporterade material kring de ekonomiska uppgifterna (RS) samt insatserna till dessa beräkningar. Eventuella revideringar lämnas till SCB (RS) och Socialstyrelsen (insatser). Kommuner bör granska underlaget (i tabellbilaga LSS) även om utfallet förändrats måttligt jämfört med föregående år. 2023 års underlag för jämförelse finns på SCB:s hemsida, enligt ovan.

SCB har på uppdrag av SKR gjort en prognos för utfallet i LSS-utjämningen 2024. Prislapparna och totalkostnaden är baserat på uppskattningar utifrån preliminära uppgifter från räkenskapsammandraget för 2022. I denna prognos antas nettokostnaderna inom kommunernas LSS-verksamhet ökat med 5 procent mellan 2021 och 2022. För 238 kommuner beräknas personalkostnadsindex (PK-IX) utifrån preliminära uppgifter i räkenskapsammandraget för 2022. Flera av dessa är inte färdiggranskade av SCB. För övriga kommuner används PK-IX från föregående års utjämning. Vi kommer liksom tidigare år att göra en ny prognos för LSS-utjämningen i juni när RS för 2022 är färdigt. Vi utgår från att regeringen väljer att uppdatera PK-IX, eftersom detta gjorts under en rad år. Beräkningarna finns presenterade i tabellbilaga LSS.

Beräkningarna grundar sig på följande förutsättningar

- Antalet LSS-insatser per den 1 oktober 2022 enligt uppgifter från Socialstyrelsen.
- Antalet beslut om personlig assistans enligt SFB i oktober 2022 enligt uppgifter från Försäkringskassan.
- Personalkostnadsindex (PK-IX) baserat på RS 2022 för 238 kommuner, för övriga används det PK-IX som användes för reviderat utfall för utjämningsåret 2023. Respektive beräkningssätt per kommun framgår av tabellbilaga LSS, tabell 1. Om kommunens räkenskapsammandrag inte funnits tillgängligt används uppgifter från Försäkringskassan om kommunernas inbetalda ersättningar för personlig assistans enl. SFB under 2022.
- Folkmängdsuppgifter per den 31 december 2022.
- SKR:s prognos för prislappar vid beräkningen av grundläggande standardkostnader, som baseras på RS för 2022 med en prognos för totalkostnaderna på nationell nivå.

- Regeringens bedömning från vårpropositionen av omräkningsfaktorer till prisnivå 2024 genom KPIF för åren 2023 (5,9 procent) och 2024 (2,2 procent).

Uppräkningen till 2024 års priser görs med regeringens bedömning av KPIF-inflationen från vårpropositionen. I utfallet i december kommer uppräkningsfaktorn att baseras på regeringens prognos från budgetpropositionen. Notera att prisuppräkningsfaktorn i 2023 års LSS-utjämning var mycket hög. Detta gör att standardkostnaden på riksnivå i princip är lika hög i 2023 års utjämning som i denna beräkning för 2024, trots att de ingående verksamhetskostnaderna beräknas öka med över 5 procent. Effekten av prisuppräkningsfaktorn blir densamma som en förändring av verksamhetskostnaderna, dvs en ändrad uppräkning innebär en ändrad omsättning i utjämningen – allt annat lika blir såväl avgifterna som bidragen större. Givetvis påverkas även omsättningen i utjämningen av de uppdaterade insatserna och personalkostnaderna.

Kommunal verksamhet, sammanvägt prisindex

I våra kalkyler beräknas kommunernas verksamhetskostnader både i löpande och fasta priser. Den årliga förändringen av kostnaderna i fasta priser kallas också verksamhetens volymförändring. Volymförändring utgörs av skillnaden mellan förändring i löpande pris och prispförändringar på arbetskraft (löneökningar och PO-pålägg) samt övrig förbrukning. I tabellen nedan redovisas vår senaste bedömning av prispförändringar under perioden 2022–2026. Syftet med uppgifterna är att göra det möjligt för kommuner att räkna om från löpande till fasta priser, till exempel i budgetarbetet, med samma förutsättningar som används i SKR:s kalkyler.

Jämfört med prognosen i februari är PKV för 2023 i princip oförändrat såväl vad gäller arbetskraftskostnader som övrig förbrukning. I och med det nya ”märket” för löneförhandlingarna blev timlöneantagandet reviderat med +0,3 procent medan kostnaderna för avtalspensionerna blev lägre, såväl för de avgiftsbestämda som för de förmånsbestämda. Motsvarande mönster upprepar sig 2024, dvs ett högre timlöneantagande men lägre kostnader för avtalspensionerna, gör att priset på arbetskraftskostnader blir samma som i februariprognosen. En upprevidering av inflationsantagandet 2024 gör dock att PKV ökar med 0,2 procent. Precis som i prognosen från februari är effekterna av den nya pensionsöverenskommelsen AKAP-KR som gäller från och med den 1 januari 2023 inkluderad.

En brant nedgång av pensionskostnaderna 2025, som en konsekvens av sjunkande inflation, gör att arbetskraftskostnadernas utveckling även i denna prognos förväntas bli negativ, trots att timlönerna ökar med 3,4 procent enligt prognosen. I och med sänkningen av prognosen för avtalspensionerna 2024 blir nedgången till 2025 inte lika brant i denna prognos vilket

gör att PKV blir 0,4 procentenheter högre än i februari. För 2022 visar utfallsiffror för övrig förbrukning att prisökningen blev hela 9 procent, vilket är en procentenhet högre än i senaste prognosen. Utfallet från lönestatistiken visade på en timlöneökning på 2,1 procent, vilket var 0,1 procentenheter högre än i senaste prognosen. Även kostnaderna för avtalspensionerna blev högre än i februari.

Tabell 13. Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

Årlig procentuell förändring

Prisindex	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetskraftskostnader*	2,7	7,5	4,4	-0,2	2,6
Övrig förbrukning	9,0	4,7	2,8	2,6	2,7
Prisförändring, %	4,6	6,6	3,9	0,7	2,6

*Inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter.

Källa: SKR.

Stora ökningar av pensionskostnaderna innebär stora kostnadsökningar i kommunerna 2023 och 2024. Den kraftiga nedgången 2025 vilar på en inflationsprognos för en enskild månad 2024, vilket gör den synnerligen osäker.

Pensionskostnaderna varierar mellan de olika kommunerna till följd av skillnader i personalstruktur. I tabellen nedan beräknas en motsvarighet till PKV exklusive PO-effekten. Arbetskraftskostnaderna ökar därmed i samma takt som timlönerna. Arbetskraftskostnaderna har dock samma vikt i beräkningen av PKV som i tabellen ovan. Det bör understrykas att beräkningarna av kostnaderna för tjänstepensionerna är mycket osäkra för de bortre åren i denna framskrivning.

Tabell 14. Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt

Årlig procentuell förändring

Prisindex	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetskraftskostnader*	2,1	3,9	3,7	3,4	3,3
Övrig förbrukning	9,0	4,7	2,8	2,6	2,7
Prisförändring, %	4,2	4,2	3,4	3,1	3,1

**Exklusive förändringar i arbetsgivaravgifter.*

Källa: SKR.

Beräkningarna för tjänstepensionerna är mycket osäkra för de bortre åren.

Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag 2023–2030

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag K 2023–2030” på vår webbplats på nedanstående länk:

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/skatteunderlagsprognos/prognosunderlagforkommuner.1356.html>

Genom att i Excel-filen skriva in den egna kommunkoden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sin kommun.

I prognosunderlaget redovisas kommunvisa beräkningar av skatter och statsbidrag för åren 2023–2030. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns filer med specificering av generella och riktade statsbidrag. Av specificeringen av generella statsbidrag framgår vilka bidrag som ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning och därmed i prognosunderlaget. Filerna återfinns via nedanstående länk:

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specifiseringavvissastatsbidrag.31839.html>

Uppdatering av modellen ”Skatter och bidrag”

För att uppdatera modellen ska den aktuella filen laddas hem och sparas. Ladda ned filen:

- Uppdateringsfil-23020nr2.xls

från sidan <https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/skatteochbidragkommuner/uppdateringkommuner.1372.html>. Följ sedan instruktionerna i filen eller manualen, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta cirkulär.

Skillnader jämfört med förra beräkningen (cirkulär 23:07) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Preliminär kostnadsutjämning 2024
- Reviderad LSS-utjämning 2023
- Preliminär LSS-utjämning 2024
- Befolkningssiffror 31/12-2022

Information om tidpunkter under 2023

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik. Klicka på Ekonomi och sedan på Ekonomikalendern.

Har du aktiverat ny prenumeration från vår webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skr.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten.

Under vårt område Ekonomi (under Ekonomi, juridik) finns de senaste uppdaterade cirkulären tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan cirkulären.

Frågor om detta cirkulär kan ställas till Patrik Jonasson (makroekonomi och skatteunderlaget) 08-452 73 62, Måns Norberg (sammanvägt prisindex kommunal verksamhet, utjämning) 08-452 77 99, Jonas Eriksson (löne- och prisförändring för regioner) 08-452 78 79, Siv Stjernborg (pensioner och PO) 08-452 77 51 samt Åsa Högberg (modellen Skatter och bidrag, utjämning) 08-452 73 63.

Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skr.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för ekonomisk analys

Fredrik Holst

Åsa Högberg

Bilagor

”Prognosunderlag-Reg-2023–2030-04-23.xls”, finns på nedanstående webbsida: <https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/skatteunderlagsprognos/prognosunderlagforregioner.1402.html>

”Prognosunderlag K-2023–2030-23020”, finns på vår webbplats via följande länk: <https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/skatteunderlagsprognos/prognosunderlagforkommuner.1356.html>